

DOE'22

GLASHELDER

Verkiezingsprogramma
2026 – 2030

EEN STEM OP DOE'22 BETEKENT

- ✓ Professioneel bestuur
- ✓ Gezonde gemeentefinanciën
- ✓ Betaalbaar wonen voor iedereen
- ✓ Inwoners denken, praten en bouwen mee
- ✓ Betere bescherming natuur
- ✓ Sociale, inclusieve samenleving

Inhoud

1. Ons verhaal in een notendop	3
2. Waarom wij onze keuzes maken	4
2.1 Waar staan wij voor?	4
2.2 Onze visie voor Gulpen-Wittern	4
2.3 Wat moet er gebeuren om die visie te realiseren?	5
2.4 Wat wij willen bereiken?	5
2.5 Hoe wij dat willen doen?	5
2.6 Waarom kwaliteit van bestuur voor ons zo belangrijk is	5
2.7 Onze toegevoegde waarde in de gemeentepolitiek	6
2.8 Waarom DOE'22 en voor wie doen we het eigenlijk?	6
3. Ons verkiezingsprogramma op hoofdlijnen	7
Thema: Bestaanszekerheid	7
Thema: Samen leven	7
Thema: Leefomgeving	7
Thema: Goed bestuur	7
4. Toelichting bij onze plannen	9
4.1 Betaalbaar wonen voor iedereen	9
4.2 Een sterke lokale economie	10
4.3 Inwoners denken, praten en bouwen mee	11
4.4 Fijn oud worden	12
4.5 Sociale samenleving	13
4.6 Natuur beter beschermen	14
4.7 Leefbare dorpen	15
4.8 Beschermen landschap	16
4.9 Klimaatadaptatie en energietransitie	17
4.10 Kunstmatige intelligentie	18
4.11 Professioneel bestuur	19
4.12 Gezonde gemeentefinanciën	20

1. Ons verhaal in een notendop

In een tijd waarin het vertrouwen van burgers in bestuurders en politiek historisch laag is, lijkt het bijna onmogelijk om mensen enthousiast te maken voor actieve politieke betrokkenheid. Bij DOE'22 liep het anders.

Onze kandidatenlijst telt inmiddels twintig mensen met uiteenlopende achtergronden: tien dames en tien heren, in de leeftijd van jong tot ervaren. Stuk voor stuk betrokken en gemotiveerde inwoners die, ieder vanuit hun eigen ervaring en deskundigheid, willen bijdragen aan één gezamenlijk doel: Gulpen-Wittem tot een mooie en goed bestuurd gemeente te maken.

Wat verenigt ons?

Alle leden van DOE'22 zijn ervan overtuigd dat het anders moet. De tijd van vriendjespolitiek en achterkamertjes is definitief voorbij. Een **aanspreekbaar, integer en professioneel gemeentebestuur** vormt de rode draad door ons hele programma. Ambitie is belangrijk, maar zonder vakmanschap en goede uitvoering blijft zij leeg. En dat het de afgelopen jaren op dat vlak ernstig is misgegaan, behoeft geen herhaling.

Daarnaast zijn wij unaniem over onze prioriteiten. **Bestaanszekerheid** staat met stip op één – nu en voor toekomstige generaties. Iedere ingeschreven inwoner moet kunnen beschikken over een (eigen) dak boven het hoofd. Iedereen moet in Gulpen-Wittem een volwaardig bestaan kunnen opbouwen. Uitsluiting kent DOE'22 niet: iedereen is van waarde en iedereen moet mee kunnen doen.

Tegelijkertijd delen wij het diepe **besef van de kwetsbaarheid van ons gebied**. Rust, natuur, biodiversiteit, leefbaarheid en schoonheid staan onder druk. Wij lenen dit landschap van de generaties na ons en voelen de verantwoordelijkheid om onze cultuur, tradities en eigenheid te behouden én door te geven. Dat is de kurk waarop onze gemeenschap drijft. Zelfs het nijpende woningtekort mag niet worden opgelost ten koste van deze kernwaarden – en dat hoeft ook niet, want er zijn andere oplossingen voor. Voor DOE'22 wegen natuur en leefbaarheid zwaar in de besluitvorming. Financieel gewin mag nooit boven maatschappelijke waarde worden gesteld.

DOE'22 staat voor mensen die:

- kiezen voor 'wij' in plaats van 'ik';
- de gemeenschap zien als het kloppend hart van een inclusieve gemeente;
- geloven dat inwoners zelf kennis, ervaring en motivatie hebben om hun leefomgeving vorm te geven;
- vinden dat wethouders deskundig moeten zijn en onafhankelijk van partijpolitiek moeten kunnen handelen;
- willen dat raadsleden hun kaderstellende en controlerende rol serieus nemen en krachtiger invullen;
- willen besturen op basis van het algemeen belang boven politieke spelletjes of tegemoet te komen aan de hardste schreeuwers;
- vinden dat economische bedrijvigheid moet passen binnen de draagkracht van het gebied;
- begrijpen dat investeren in natuur en leefbaarheid leidt tot kwalitatief beter toerisme.

DOE'22 durft te kiezen. Duidelijke keuzes. Voor vandaag. Voor morgen. Voor Gulpen-Wittem.

Adriaan van Zon, voorzitter DOE'22

2. Waarom wij onze keuzes maken

2.1 Waar staan wij voor?

DOE'22 staat voor een gemeente die eerlijk wordt bestuurd. Een gemeente waar we besluiten niet in achterkamertjes nemen of voorbereiden, maar in het openbaar. Waar bestuurders weten wat ze doen, verantwoordelijkheid nemen en zich realiseren dat ze werken met geld van inwoners. Voor ons is politiek geen spel, maar een taak: doen wat je belooft en uitleggen wat je doet.

Wij geloven dat democratie meer is dan één keer in de vier jaar stemmen. Inwoners moeten kunnen volgen wat er gebeurt, begrijpen waarom het bestuur keuzes maakt en besluiten neemt die invloed hebben op hun leven. Dat is geen gunst aan de inwoners maar een recht van die inwoners. Daarom is openheid ook de basis van goed bestuur.

2.2 Onze visie voor Gulpen-Wittern

Gulpen-Wittern is een prachtige gemeente, maar staat onder druk. De natuur heeft het zwaar, jongeren vinden geen woning en het vertrouwen in het bestuur is afgenomen. De afgelopen jaren zagen we veel geld verdwijnen in plannen die slecht waren voorbereid of geen draagvlak hadden. Er werd te vaak gereageerd op problemen, in plaats van vooruitgekeken.

Wij willen een gemeente die weer grip krijgt op haar toekomst. Een gemeente die keuzes maakt met het oog op de lange termijn. Waar natuur en landschap worden beschermd, zodat dorpen leefbaar blijven voor bewoners én aantrekkelijk blijven voor bezoekers. Waar ouderen goed en gezond oud kunnen worden en waar jongeren kunnen blijven wonen. En waar de financiële basis op orde is, zodat voorzieningen behouden blijven.

Foto: Voorgevel Zwemparadijs Mosaqua

2.3 Wat moet er gebeuren om die visie te realiseren?

Om die toekomstvisie mogelijk te maken, moet de manier van besturen veranderen. Zolang de bestuurscultuur niet verandert, blijven dezelfde fouten terugkomen. Goed beleid begint bij duidelijke rollen: de raad die richting geeft en controleert, en een college dat uitvoert. Bestuurders moeten worden gekozen op kennis en kunde, niet op partijbelang.

Maar ook willen we inwoners vanaf het begin betrekken bij belangrijke besluiten. Niet pas als alles al vastligt, maar wanneer er nog echte keuzes te maken zijn. Dat voorkomt weerstand, bespaart geld en leidt tot betere plannen.

2.4 Wat wij willen bereiken?

Wij willen een gemeente waarin besluiten beter worden afgewogen, geld zorgvuldiger wordt besteed en inwoners zich weer gehoord voelen. Dat betekent meer betaalbare woningen, betere bescherming van natuur en landschap en een sociale samenleving waarin iedereen kan meedoen.

Niet alles tegelijk, maar wel met een duidelijke koers voor ogen.

2.5 Hoe wij dat willen doen?

Dat vraagt om concrete maatregelen. Minder afhankelijkheid van dure externe adviseurs en meer gebruik van kennis van inwoners en uit de regio. Duidelijke financiële keuzes, met inzicht in wat plannen kosten en opleveren. Instrumenten zoals burgerberaad, referendum en uitdaagrecht inzetten om inwoners daadwerkelijk invloed te geven. En bij nieuwbouw duidelijke keuzes maken voor betaalbaarheid, zodat wonen geen luxe wordt.

2.6 Waarom kwaliteit van bestuur voor ons zo belangrijk is

Omdat alles hiermee samenhangt. Slecht bestuur leidt tot verspilling, wantrouwen en vastgelopen dossiers. Goed bestuur zorgt voor rust, vertrouwen en ruimte om echte problemen aan te pakken. Natuurbeleid, woningbouw, zorg en financiën slagen alleen als de basis klopt.

DOE'22 wil zich daarom inzetten voor een noodzakelijke, blijvende verbetering van het bestuur in Gulpen-Wittem. Niet omdat wij alles beter weten, maar omdat het de afgelopen jaren aantoonbaar mis is gegaan. Te dure projecten, vastgelopen dossiers en oplopende schulden. Inwoners die pas worden gehoord als ze bezwaar maken of de straat opengaat. Dat is geen toeval, dat is het gevolg van slecht bestuur.

Wij kiezen voor een gemeente waar besluiten worden genomen waarbij inwoners vanaf het begin meedenken. Niet achteraf uitleggen waarom iets 'helaas niet anders kon' maar vooraf samen bepalen wat écht belangrijk is. Waar we burgers in begrijpelijke taal en eerlijk uitleggen hoe een besluit tot stand is gekomen. Waar wethouders deskundig zijn en raadsleden hun controlerende rol serieus nemen.

Het realiseren van onze visie vraagt keuzes. Soms lastige keuzes. Maar wel eerlijke keuzes. Dat kan alleen met een andere bestuurscultuur: open, deskundig en aanspreekbaar.

Daarom begint voor ons alles bij de kwaliteit van het bestuur, want dat is het fundament onder alles wat we doen.

2.7 Onze toegevoegde waarde in de gemeentepolitiek

DOE'22 brengt iets wat te lang heeft ontbroken: inhoudelijke tegenspraak. Wij lopen niet mee omdat het zo hoort, maar stellen vragen als plannen niet kloppen. Wij denken verder dan de volgende verkiezingen en kiezen voor het algemeen belang, ook als dat soms ongemakkelijk is.

2.8 Waarom DOE'22 en voor wie doen we het eigenlijk?

Wij kiezen zonder voorbehoud voor het algemeen belang. Daarom zijn wij als enige partij in de gemeenteraad ook altijd voorstander geweest van het uitvoeren van maatschappelijke kostenbatenanalyses (MKBA) bij belangrijke besluiten. Alleen zo kan je goed afwegen wat plannen betekenen voor de hele gemeenschap. En uiteindelijk dus voor onze inwoners, want daar draait het om. In de dagelijkse politieke praktijk in Gulpen-Wittem zien we daar helaas weinig van terug. Besluiten worden te vaak genomen zonder goed inzicht in kosten, gevolgen en risico's. Dat heeft geleid tot verkeerde keuzes en veel onnodige uitgaven.

Wie tevreden is met hoe het de afgelopen jaren is gegaan, kan gerust weer stemmen op dezelfde partijen. Maar wie vindt dat het anders moet, doet er goed aan om verder te kijken. DOE'22 staat voor een andere manier van politiek bedrijven.

Foto: Mariamonument Gulperberg

3. Ons verkiezingsprogramma op hoofdlijnen

DOE'22 heeft dit verkiezingsprogramma opgebouwd rond vier thema's. De eerste drie zijn **Bestaanszekerheid**, **Samen Leven** en **Leefomgeving**. Deze thema's raken inwoners direct en hebben veel invloed op hun welzijn. Per thema hebben wij duidelijke en concrete punten uitgewerkt. Die punten geven richting aan ons beleid voor de komende vier jaar.

Het vierde thema is **Goed Bestuur** en dat verbindt alles. Omdat het gemeentebestuur de laatste jaren veel steken heeft laten vallen, geven we Goed Bestuur een prominente plek in dit programma. Dit thema geldt voor alles. Zonder goed bestuur komt er van de andere drie thema's weinig terecht.

Goed bestuur zorgt voor samenhang en vertrouwen. Zonder openheid, deskundigheid en goede controle werkt geen enkel plan. Het gemeentebestuur is hierin de afgelopen jaren te vaak tekortgeschoten. Daarom geven wij Goed Bestuur een centrale plek in ons programma.

In dit verkiezingsprogramma laten wij zien hoe onze plannen bijdragen aan onze thema's Bestaanszekerheid, Samen Leven en Leefomgeving, en daarmee aan het welzijn van onze inwoners. Voor de duidelijkheid hebben we deze plannen geordend. Veel van die raken meerdere thema's tegelijk.

Dat vraagt om keuzes. Geld kan maar één keer worden uitgegeven. Wat naar het ene plan gaat, kan niet naar een ander. En soms pakt een plan goed uit voor het ene thema, maar slecht voor een ander. Ook dan moet de politiek een afweging maken. Dat is precies haar taak.

Goede keuzes zijn alleen mogelijk als raadsleden en wethouders goed en volledig geïnformeerd zijn. Niet alleen over wat inwoners willen, maar ook over financiële, juridische en technische beperkingen. Alleen dan kunnen besluiten worden genomen die het algemeen belang dienen. Zonder kennis en **Goed Bestuur** gaat het mis en wordt geld verspild. Dat willen wij niet.

In de rest van dit hoofdstuk lichten we kort toe waarom de thema's belangrijk zijn, wat er nu mis gaat en wat DOE'22 daaraan wil doen. In hoofdstuk 4 werken we uitgebreider uit hoe onze plannen de verschillende thema's beïnvloeden en welke keuzes daarbij nodig zijn.

Thema: Bestaanszekerheid

Een dak boven je hoofd, grip op lasten, vertrouwen in de toekomst

Bestaanszekerheid betekent dat mensen betaalbaar kunnen wonen en hun lasten kunnen dragen. In Gulpen-Witterm staat dat onder druk door een scheefgroei in woningbestand en oplopende gemeentelijke lasten. Wij kiezen voor betaalbaar wonen voor inwoners, niet voor speculaties. Meer sociale huur en koop, doorstroming voor ouderen en jongeren, en slim gebruik van bestaande gebouwen. Wonen is een basisrecht. Bestaanszekerheid is meer dan wonen. Het betekent ook veiligheid, gezondheid, sociale contacten, leefbare en groene omgeving. Werk moet beschikbaar en bereikbaar zijn. Evenals voorzieningen als arts, winkels, scholen, ontmoetingsplekken en zorg.

Thema: Samen Leven

Samen leven, samen beslissen

Gulpen-Witterm is een gemeente van dorpen waar mensen elkaar kennen en voor elkaar zorgen. Familie, burens, verenigingen, vrijwilligers én tradities vormen het hart van onze samenleving. DOE'22 wil dat inwoners serieus worden genomen en echte invloed krijgen op beslissingen die hun leven raken. Dat geldt ook voor de stem van jongeren. Met instrumenten als burgerberaad, referendum en uitdaagrecht krijgen mensen weer een stem. In een sociale gemeente kan iedereen meedoen en hoort iedereen erbij ongeacht achtergrond, leeftijd, geslacht, beperking, religie, seksuele geaardheid of opleidingsniveau.

Thema: Leefomgeving

Beschermen wat ons gebied bijzonder maakt

De leefomgeving bepaalt mee hoe prettig en gezond het is om in Gulpen-Witterm te wonen. Onze natuur, het landschap, de rust in dorpen en duidelijke regels zijn geen luxe, maar een voorwaarde voor leefbaarheid. DOE'22 wil dat de bescherming van natuur en landschap een belangrijk gewicht hebben bij besluiten. Geen grote projecten die schade aanrichten aan de natuur. Verkeer moet veiliger en rustiger. De energietransitie pakken we lokaal en kleinschalig aan.

Thema: Goed Bestuur

Transparant, deskundig en aanspreekbaar: geen luxe maar noodzaak

Goed bestuur is het fundament onder alle andere plannen. Zonder deskundige wethouders, zonder raadsleden die hun controlerende taak serieus nemen en zonder transparantie naar inwoners werkt geen enkel beleid. DOE'22 wil een gemeente waar besluiten worden genomen op basis van feiten en argumenten, niet op basis van partijbelangen. Gezonde gemeentefinanciën horen daarbij: de schulden moeten omlaag en de lasten voor de inwoners moeten zo laag mogelijk blijven. Goed bestuur is voor ons geen abstract ideaal. Het bepaalt of plannen slagen, of geld wordt verspilld en of inwoners vertrouwen hebben in hun gemeente. Daarom is kwaliteit van bestuur ons belangrijkste speerpunt.

Het volgende hoofdstuk geeft al een aardige indruk wat wij als DOE'22 willen doen om onze visie en plannen te realiseren.

4. Toelichting bij onze plannen

DOE'22 wil met z'n plannen bijdragen aan de eerdergenoemde thema's. We vermeldde al dat een plan soms een positief effect heeft op het ene thema, maar juist een negatief effect op een ander thema. Zo kan 'meer woningen bouwen' goed zijn voor bestaanszekerheid, maar ten koste gaan van de natuur (leefomgeving). 'Meer toerisme' levert meer inkomsten op, maar veroorzaakt meer verkeersdruk of -overlast.

DOE'22 wil het eerlijke verhaal vertellen. Het ontbreekt nou eenmaal aan middelen om álles te kunnen doen, en dus zijn (politieke) keuzes onvermijdelijk. In dit programma laten wij zien welke afwegingen DOE'22 maakt, en welke keuzes daarvan het gevolg zijn.

In dit hoofdstuk lichten we onze plannen verder toe. We leggen uit op welke thema's ze betrekking hebben, van welke uitgangspunten we uitgaan en welke concrete maatregelen we voorstellen. Ook geven we aan waar we bij de uitvoering rekening mee moeten houden.

4.1 Betaalbaar wonen voor iedereen

Relevante thema's: Bestaanszekerheid, Samen Leven en Leefomgeving. Met genoeg betaalbare woningen krijgen starters, gezinnen en ouderen meer zekerheid over hun woonplek. Een passend woningaanbod en goede doorstroming zorgen er bovendien voor dat de leefomgeving niet onnodig wordt aangetast en dat jong en oud prettig naast elkaar kunnen blijven wonen en samenleven.

Ons uitgangspunt in het kort: Iedereen moet prettig kunnen wonen en leven in Gulpen-Wittem. Een dak boven je hoofd is een basisbehoefte en een mensenrecht, verankerd in de grondwet en in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens. Een woning is een plek waar je warm en veilig kunt zijn én een noodzaak voor elke inwoner. Door te kiezen voor inbreiding en inzet van leegstaand vastgoed wordt de leefomgeving (natuur) ontzien. Omdat deze aanpak geen belemmeringen als gevolg van nieuwbouw kent (procedures, gebrek aan capaciteit) is dit de snelste weg naar resultaat.

Speerpunten betaalbaar wonen voor iedereen

- Een nieuwe kennispool instellen voor woningbouwontwikkeling in Gulpen-Wittem
- Rapport 'Woningbouw in Gulpen' van werkgroep 'Verkenning Woningbouw' (Bewonersnetwerk Gulpen) gebruiken als uitstekend voorbeeld en inspiratie hoe je hierbij de kennis van burgers kunt inzetten
- Focus op aanbod seniorenwoningen (dat trekt de woonketen vlot)
- Woningsplitsing, zelfbewoningsplicht, rem op woningen omzetten naar vakantiehuizen
- Herbestemming leegstaand vastgoed
- Belastingheffing op leegstaand vastgoed
- Snel de juiste knopen doorhakken voor herontwikkeling Sophianum Nijswiller
- Snellere realisatie CPO Mechelen (woonproject voor starters)
- Onderzoek naar deel gemeentehuis bestemmen tot (sociale) huurwoningen

Onze afweging: Woningbouw staat op gespannen voet met natuurbescherming. Elke nieuwe woning neemt ruimte in. Daarom kiezen wij nadrukkelijk niet meteen voor 'een straatje erbij' maar vooral voor inbreiding: herbestemming van leegstaand vastgoed en woningsplitsing. Daarnaast gaat DOE'22 voor slim gebruikmaken van bestaande gebouwen, zoals het gemeentehuis en het terrein van voormalig Sophianum Nijswiller. Zo kunnen we woningen realiseren zonder het buitengebied aan te tasten. Dit vraagt wel meer creativiteit en samenwerking dan simpelweg een weiland volbouwen.

4.2 Een sterke lokale economie

Relevante thema's: Toerisme en economische activiteit leveren inkomsten en werkgelegenheid op en dus Bestaanszekerheid. Maar massatoerisme veroorzaakt overlast en schaadt de Leefomgeving.

Ons uitgangspunt in het kort: Onze middenstand, toerisme en landbouw zijn belangrijk voor de lokale economie. De kleine middenstand is van levensbelang voor de leefbaarheid in onze dorpen. Toerisme is welkom maar wel binnen zekere grenzen. Wij zijn tegen grootschalige uitbreidingen van recreatieve voorzieningen. We moeten een betere balans vinden tussen inkomsten en bescherming van onze omgeving, door te kiezen voor kwaliteitstoerisme, kleinschalige duurzame landbouw en het verbreden van de economie.

Speerpunten lokale economie

- Balans landbouw en toerisme
- Onderzoek belasting dagjestoeristen
- Geen grootschalige recreatieve uitbreidingen

Onze afweging: Meer toerisme betekent meer inkomsten voor ondernemers en de gemeente, levert werkgelegenheid op, maar ook meer overlast voor inwoners: verkeersdrukte, lawaai, en druk op voorzieningen. De gemeente ontvangt voor toeristen geen geld uit het gemeentefonds, terwijl zij wel gebruik maken van wegen, parkeerplaatsen en andere voorzieningen. Wij kiezen voor kwaliteitstoerisme boven massatoerisme, en willen dat wie profiteert ook meebetaalt. Dat kan betekenen dat sommige openbare activiteiten met bijvoorbeeld funverkeer, die voor veel overlast zorgen, niet kunnen doorgaan.

4.3 Inwoners denken, praten en bouwen mee

Relevante thema's: Met dit programmapunt stimuleren we het thema Samen Leven. Burgers kunnen van grote waarde zijn bij beleidsvorming en uitvoering, en dragen zo ook bij aan Goed Bestuur. Door de inzet van deskundige burgers kan bespaard worden op inhuur en adviseurs. De maatschappelijke opbrengsten kunnen enorm zijn. Dit past volledig in de Omgevingswet.

Ons uitgangspunt in het kort: Het gemeentebestuur moet weten wat inwoners willen. Inwoners hebben laten zien dat zij zeer betrokken zijn bij hun leefomgeving. Die betrokkenheid willen wij omzetten in daadwerkelijk meepraten, meedoen en meebouwen.

Speerpunten inwoners denken, praten en bouwen mee

- Enquêtes, uitdaagrecht, burgerberaad, referendum
- Inzetten kennispools inwoners
- Jongeren- en kinderraad met een eigen budget
- Zelfsturing en bewonersnetwerken ook echt serieus nemen
- Meldpunt voor inwoners als communicatie met gemeente niet vlekkeloos verloopt

Onze afweging: Burgerparticipatie kost tijd en geld. Burgerberaden, enquêtes en referenda vertragen de besluitvorming. Maar de afgelopen jaren is gebleken dat besluiten zonder draagvlak uiteindelijk veel duurder zijn: ze leiden tot bezwaarprocedures, protesten, en projecten die halverwege moeten worden aangepast of stopgezet. Investeren in participatie vooraf bespaart geld en frustratie achteraf. Het vraagt wel dat bestuurders leren omgaan met kritiek en tegenspraak.

Foto: Mozaïekbank in Partij ter gelegenheid van 10 jaar Kernoverleg Partij-Wittem (2025)

4.4 Fijn oud worden

Relevante thema's: Met dit programmapunt stimuleren we Bestaanszekerheid voor ouderen, en kan de kwaliteit van leven en deelname aan de maatschappij sterk verbeteren. Dit laatste valt onder het thema Samen Leven.

Ons uitgangspunt in het kort: De ouder wordende inwoner mag niet als probleem gezien worden, maar als een volwaardig lid van onze gemeenschap. Gulpen-Wittem staat op plek drie van de meest vergrijsde gemeenten in Nederland (bron: CBS) met een percentage van 32% 65-plussers. Dit betekent dat we onze gemeenschap daarop moeten inrichten. Uiteraard, met het stijgen van de leeftijd komen er gebreken, maar laten we vooral kijken naar wat deze groep nog wel kan en wil. Door vergrijzing neemt de druk op de zorg, inclusie, gezondheidszorg, woonmarkt, mantelzorg, vrijwilligerswerk en mobiliteit toe. DOE'22 vindt dat we dit moeten accepteren, en bovenal zoeken naar mogelijkheden om deze groep een zinvol, actief en sociaal leven te bieden. Er is een samenhangende aanpak nodig gericht op (vitale) ouderen, toekomstbestendige woon- zorgcentra, maar ook met aanbevelingen om onze gemeente aantrekkelijker te maken voor jongere groepen. De gemeente heeft hierin de regie.

Speerpunten fijn oud worden

- Aanstellen van een aparte functionaris vergrijzing
- Actieplan 'Vergrijzing' opstellen, nadrukkelijk samen met de doelgroep

Onze afweging: Investeren in ouderenbeleid kost geld dat niet naar andere doelen kan. Vergrijzing negeren leidt tot duurdere problemen: overbelaste zorg, vereenzaming, en een gemeente die onaantrekkelijk wordt voor jongeren. De uitdaging is om zowel te investeren in goede voorzieningen voor ouderen als de gemeente aantrekkelijk te houden voor jongere generaties – anders versterkt de vergrijzing zichzelf. Ook vinden wij gewoon dat ouderen er recht op hebben fatsoenlijk te worden behandeld.

Foto: Terras in Gulpen Wittem

4.5 Sociale samenleving

Relevante thema's: Dit programmapunt draagt bij aan de Bestaanszekerheid van burgers, en aan het thema Samen Leven. Sterke sociale netwerken maken dorpen prettiger, veiliger en veerkrachtiger. Inclusie, ondersteuning en vrijwilligerswerk zijn daarbij onmisbaar.

Ons uitgangspunt in het kort: Wij willen een sociale samenleving, die inclusief, betrouwbaar en vooral menselijk is. Iedereen kan meedoen ongeacht achtergrond, leeftijd, geslacht, beperking, religie, seksuele geaardheid of opleidingsniveau. Zo'n samenleving neemt actief drempels weg zodat iedereen gelijke kansen heeft om volwaardig deel te nemen aan het maatschappelijk leven. Wij komen op voor kwetsbare mensen via jeugdhulp, WMO en schuldhulpverlening. Verenigingen, evenementen, sportclubs en tradities zijn van levensbelang voor een sterke sociale samenleving. In een sociale samenleving is ook plek voor statushouders en asielzoekers, die door oorlog hun land moeten verlaten.

Speerpunten sociale samenleving

- Actief drempels wegnemen voor gelijke deelname
- Menselijke maat bij jeugdhulp en WMO
- Actief beleid voor behoud en stimulering van het Limburgs dialect
- Adviesraad inclusie en toegankelijkheid
- Toegankelijke openbare gebouwen
- Meer parkeerplaatsen voor mensen met een beperking in een aantal kernen
- Meer ondersteuning verenigingen en evenementen, ook bij procedures zoals vergunningsaanvragen
- Uitvoering Spreidingswet als die van kracht blijft
- Aandacht voor snelle opkomst van kunstmatige intelligentie (kansen, risico's en menselijk contact)

Onze afweging: Toegankelijke gebouwen, inclusieve speelplaatsen en extra parkeerplaatsen kosten geld. Ondersteuning van verenigingen en uitvoering van de Spreidingswet vragen capaciteit. Maar een samenleving die mensen buitensluit, betaalt uiteindelijk een hogere prijs in zorgkosten, sociale problemen en verminderde sociale cohesie. Preventie is goedkoper dan reparatie. Ook is het prettiger om gewoon deel uit te maken van een sociale samenleving.

4.6 Natuur beter beschermen

Relevante thema's: Als zodanig draagt dit veel bij aan Bestaanszekerheid op de langere termijn (denk bijvoorbeeld aan de gevolgen van klimaatverandering) en aan Leefomgeving (zonder aantrekkelijke natuur blijft er weinig toeristische aantrekkingskracht over en wordt wonen in Zuid-Limburg aanzienlijk minder prettig).

Foto: Biologisch boeren

Ons uitgangspunt in het kort: Bij dit programmapunt maakt DOE'22 een overduidelijke keuze. Onze natuur, biodiversiteit en ecosystemen vormen het fundament van het menselijk bestaan. Dit aantasten betekent dat we onszelf in de voet schieten. Toch holt de kwaliteit van de natuur achteruit. Wij willen de natuur beter beschermen door een deskundige adviescommissie binnen de nieuwe Omgevingswet naar de belangen van de natuur te laten kijken. Dat belang moet bij elke beslissing meewegen. Wij willen een halt toeroepen aan het gebruik van schadelijke bestrijdingsmiddelen als glyfosaat (Roundup) in de buurt van woonwijken, scholen en natuurgebieden.

Speerpunten natuur beter beschermen

- Adviescommissie natuur (Omgevingswet)
- Nieuwe plannen toetsen aan natuur
- Geen grote projecten die natuur aantasten
- Bij voorkeur geen 'straatje erbij' omdat er voldoende andere mogelijkheden zijn
- Economische initiatieven passen binnen draagkracht natuur

Onze afweging: Strenge natuurbescherming beperkt de ruimte voor woningbouw, landbouw en economische ontwikkeling. Maar onze natuur is de basis van onze welvaart: zonder het landschap geen toerisme, zonder biodiversiteit geen gezonde landbouw, zonder groen geen leefbare dorpen. Korte-termijn economisch gewin ten koste van de natuur ondermijnt onze lange-termijn bestaanszekerheid. Wij kiezen daarom bewust voor de natuur als fundament.

4.7 Leefbare dorpen

Relevante thema's: De grootste bedreiging voor de kwaliteit van de Leefomgeving (leefbaarheid) in onze dorpen is het almaar toenemende wegverkeer. Maar veilige straten, goede voorzieningen en een goed werkend internet bepalen ook hoe prettig het is om Samen te Leven.

Ons uitgangspunt in het kort: De verkeersleefbaarheid van onze woonomgeving staat sterk onder druk. Waar mensen wonen, moet de omgeving ingericht zijn op de woonfunctie. Dat vraagt om een verbetering van de balans tussen rustig wonen en rumoerig verkeer. Wij willen die balans verbeteren door in te zetten op meer ruimte voor kinderen en ouderen, rust naast levendigheid, veiligheid, groen, voorzieningen etc. In de Omgevingsvisie geeft de overheid richting aan de ontwikkeling van de fysieke leefomgeving. Goed en snel internet hoort bij een fijne woonomgeving, want tegenwoordig kan bijna niemand meer zonder dit communicatiemiddel.

Speerpunten leefbare dorpen.

- Fietsstraten (waar auto's te gast zijn) in de buitengebieden
- 30 km-zones bij scholen en (delen van) kernen
- Meer aandacht voor verkeersleefbaarheid
- Veilige school-thuis routes
- Glasvezel ook in de buitengebieden. Of een gelijkwaardig, minder duur alternatief

Onze afweging: Verkeersmaatregelen kunnen weerstand oproepen. Automobilisten ervaren 30 km-zones en fietsstraten als beperking. Glasvezel in buitengebieden is duurder dan in de kern. Maar verkeersveiligheid raakt iedereen, vooral kinderen en ouderen. En goed internet is geen luxe meer maar voorwaarde voor thuiswerken, onderwijs en sociale participatie. De baten van de leefbaarheid wegen op tegen de kosten ervan.

Foto: Bewoners knappen samen pleintje in Stokhem op

4.8 Beschermen landschap

Relevante thema's: Voor de hand liggende thema's zijn hier Bestaanszekerheid (bijvoorbeeld via het bevorderen van klimaatbestendigheid) maar ook de kwaliteit van de Leefomgeving, juist omdat het behoud van hagen, graften en groenstructuren het karakter en de gezondheid van het landschap beschermt.

Ons uitgangspunt in het kort: Iedereen is erbij gebaat om in een prettige, gezonde en veilige omgeving te wonen. Wij willen duurzame landbouw met korte voedselketens stimuleren. Hagen en graften bieden natuurlijke bescherming tegen bodemerosie. Wij willen dierenwelzijn bevorderen, onder andere door het planten van bomen naast weilanden die dieren beschermen tegen hittestress. Bomen kappen = bomen planten. Boeren die willen overstappen naar duurzame landbouw verdienen ondersteuning bij het zoeken naar nieuwe verdienmodellen.

Speerpunten beschermen landschap

- Duurzame, kleinschalige landbouw
- Nieuwe verdienmodellen boeren
- Verbod schadelijke bestrijdingsmiddelen
- Herstel hagen en graften
- Bomen kappen = bomen planten
- Ondersteunen natuur- en bodembeheer
- Bevorderen dierenwelzijn
- Duurzaam lokaal voedsel stimuleren bij gemeentelijke evenementen

Onze afweging: Eisen aan landbouw en een verbod op bestrijdingsmiddelen kunnen spanning opleveren met boeren die moeten concurreren op de wereldmarkt. Daarom kiezen wij niet alleen voor beperkingen maar ook voor ondersteuning: hulp bij het vinden van nieuwe verdienmodellen, beloning voor landschapsbeheer, en stimulering van korte voedselketens. De transitie naar duurzame landbouw moet eerlijk zijn voor boeren.

Foto: Grasbeheer in Gulpen-Wittem

4.9 Klimaatadaptatie en energietransitie

Relevante thema's: Klimaatadaptatie werkt in op Bestaanszekerheid. Op de korte termijn door de afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en op de langere termijn door klimaatcatastrofes in ieder geval uit te stellen. Het verminderen van uitstoot is van invloed op de kwaliteit van de Leefomgeving.

Ons uitgangspunt in het kort: Klimaatverandering bedreigt de leefbaarheid en heeft al geleid tot onomkeerbare effecten. Wij willen lokaal en kleinschalig schone energie opwekken en opslaan, via energiecoöperaties, isolatie, kleine windmolens bij boerenbedrijven. Minderdraagkrachtige inwoners steunen we financieel bij het verduurzamen van hun huis.

Speerpunten klimaatadaptatie en energietransitie

- Blijven stimuleren van energiebesparing en ontsteden van tuinen
- Lokale en kleinschalige energieopwekking ondersteunen
- Energie-neutrale woningbouw bevorderen
- Zonnepanelen niet op land(bouwgrond), maar op daken
- Buurtbatterijen stimuleren en onbalans in het stroomnet opvangen
- Kleine windmolens bij boeren, bijvoorbeeld naar voorbeeld van Groningen
- Minder voedselverspilling bevorderen
- Verantwoord watermanagement

Onze afweging: Grootschalige wind- en zonneparken leveren snel veel energie, maar vernielen het landschap dat onze identiteit en economie draagt. Kleinschalige oplossingen zijn duurder en leveren minder snel resultaat, maar passen bij ons gebied. Wij kiezen voor zonnepanelen op daken, kleine windmolens bij boeren, en energiebesparing. Dat vraagt meer tijd, maar beschermt wat Gulpen-Wittem bijzonder maakt.

4.10 Kunstmatige intelligentie

Relevante thema's: Voor de hand liggende thema's hierbij zijn Bestaanszekerheid (vanwege de invloed op werkgelegenheid) en Samen Leven (vanwege de mogelijke invloed van digitale fraude/deepfakes op het sociale verkeer). Maar ook Goed Bestuur kan ten goede of ten kwade door AI worden beïnvloed.

Ons uitgangspunt in het kort: Kunstmatige intelligentie ontwikkelt zich razendsnel. De komende raadsperiode zal deze technologie ons dagelijks leven veranderen – waarschijnlijk ingrijpender dan de smartphone of het internet nog niet zo lang geleden. Dit biedt kansen: betere toegang tot informatie, efficiëntere dienstverlening en nieuwe mogelijkheden voor onderwijs en zorg. Maar er zijn ook risico's die we serieus moeten nemen. DOE'22 wil dat Gulpen-Wittem hierop voorbereid is: kansen benutten waar dat kan, inwoners beschermen waar dat moet. De plannen van DOE'22 kunnen er mede voor zorgen dat Gulpen-Wittem niet wordt verrast, maar goed voorbereid de toekomst tegemoet gaat.

Speerpunten kunstmatige intelligentie

- Voorbereid zijn op snelle veranderingen: de gemeente volgt AI-ontwikkelingen actief en past beleid tijdig aan. We wachten niet af tot problemen zich voordoen.
- Inwoners weerbaar maken: We blijven scholen en bibliotheken ondersteunen met actieve voorlichting over problemen van nu (deepfakes en digitale fraude) en wat komen gaat.
- Authenticiteit waarborgen: de gemeente zorgt dat inwoners altijd kunnen verifiëren of communicatie echt van de gemeente afkomstig is.
- Menselijk contact garanderen: hoe digitaal de wereld ook wordt, bij gemeentelijke dienstverlening blijft persoonlijk contact altijd mogelijk. Geen inwoner mag gedwongen worden om met een machine te praten.
- Kwetsbare groepen beschermen: extra aandacht voor ouderen en minder digitaal vaardige inwoners.

'Experts spreken over de mogelijke komst van 'algemene kunstmatige intelligentie' (AGI) – systemen binnen nu en vier jaar, die op vrijwel elk terrein menselijk niveau bereiken. Wanneer dat gebeurt is onzeker, maar de richting is duidelijk: AI wordt snel slimmer en breed inzetbaar.'

Onze afweging: AI kan het leven van inwoners verbeteren. Informatie over vergunningen, regelingen en gemeentelijk beleid wordt toegankelijker – ook voor mensen die moeite hebben met ambtelijke taal of formuleren. En juist een landelijke gemeente als de onze, waar thuiswerken aantrekkelijk is, kan profiteren van een economie waarin locatie minder uitmaakt. Tegelijk zijn er reële zorgen. Deepfakes maken het al mogelijk om video's en stemopnames te vervalsen – straks kan iedereen een nepbericht 'van de wethouder' maken. Digitale fraude wordt geavanceerder. Jongeren groeien op in een wereld waar steeds moeilijker te onderscheiden is wat echt is en wat niet. En niet iedereen kan of wil mee in een steeds digitalere wereld.

4.11 Professioneel bestuur

Relevante thema's: Dat de kwaliteit van ons bestuur zo belangrijk is, vindt men terug in het feit dat een professioneel bestuur van invloed is op alle overige thema's tegelijkertijd. Op Samen Leven omdat door burgers vroeg te betrekken bij belangrijke beslissingen ze zich gehoord zullen voelen wat vertrouwen en sociale samenhang versterkt. Op Bestaanszekerheid omdat transparantie en aanspreekbaarheid verspilling tegengaan. Middelen die dan ingezet kunnen worden voor andere zaken als zorg, wonen en andere voorzieningen. Maar ook de wet- en regelgevingsaspecten van de kwaliteit van de Leefomgeving worden positief beïnvloed door een professioneel bestuur, omdat duidelijke regels en eerlijke besluitvorming leiden tot betere plannen en dus meer draagvlak.

Ons uitgangspunt in het kort: Goed bestuur bestaat uit professionele wethouders met aantoonbare kennis en kunde. Wethouders kijken vooruit en besturen niet met de waan van de dag. Wethouders kunnen hoofdzaken van bijzaken onderscheiden. Wethouders zijn transparant, integer en geven ruimte aan tegenspraak, ze tonen daadkracht en zelfreflectie. Achterkamertjes- en vriendjespolitiek passen daar niet in. Politiek luistert naar signalen uit de samenleving. Inwoners kunnen volgen, begrijpen en controleren wat politici doen. Het algemeen belang staat voorop.

Speerpunten professioneel bestuur

- Professionele wethouders met aantoonbare kennis en kunde
- Raadsleden stemmen zonder last (art 27 Gemeentewet)
- Voorbeeldfunctie wethouders en raadsleden
- Voorkomen (schijn van) belangenverstrengeling
- Strikte scheiding raad en college (dualisme)
- Raad controleert en geeft tegenspraak
- Actieve informatieplicht college
- Inwoners kunnen besluiten volgen, begrijpen en controleren

Onze afweging: Hoge eisen aan wethouders beperken de keuze en kunnen partijbelangen doorkruisen. Echte controle door de raad kan ongemakkelijk zijn voor coalitiepartijen. Transparantie kan kwetsbaar maken. Maar de prijs van slecht bestuur is hoger: verspilling van gemeenschapsgeld, vastlopende projecten, en inwoners die het vertrouwen in de politiek verliezen. De afgelopen jaren hebben dat bewezen.

4.12 Gezonde gemeentefinanciën

Relevante thema's: Gezonde gemeentefinanciën zorgen voor meer Bestaanszekerheid vanwege een verlaging van gemeentelijke lasten. Maar gezonde gemeentefinanciën maken het ook mogelijk om voorzieningen op peil te houden en daarmee de kwaliteit van de Leefomgeving.

Ons uitgangspunt in het kort: Gezonde gemeentefinanciën vragen om een realistische begroting met een evenwicht tussen baten en lasten voor de inwoners. Gezonde gemeentefinanciën zijn nodig om te kunnen investeren in wat inwoners belangrijk vinden. Projecten moeten maatschappelijk nut hebben en financieel verantwoord zijn. De hoge gemeentelijke schuld moet omlaag. Structurele uitgaven moeten worden gedekt door structurele inkomsten.

Speerpunten gezonde gemeentefinanciën

- Maatschappelijke kosten-batenanalyse bij grote projecten
- Methode Landgraaf: samen zoeken naar besparingen
- Meer ambtelijke samenwerking met regiogemeenten
- Ruimte voor marktpartijen bij grote projecten
- Onderzoek naar balans tussen management en uitvoering ambtelijke organisatie
- Terugdraaien externe inhuur door kennispools burgers

Onze afweging: Bezuinigen en schulden aflossen beperkt de ruimte voor nieuw beleid en investeringen. Dat doet pijn. Maar de huidige schuldenlast betekent dat we nu al toekomstig geld uitgeven – geld dat onze kinderen moeten opbrengen. Bovendien dreigt provinciaal ingrijpen als we niet zelf orde op zaken stellen. Wij kiezen voor pijnlijke maar noodzakelijke keuzes nu, om ruimte te creëren voor de toekomst. Financieel wanbeleid mag nooit worden afgewenteld op inwoners via hogere belastingen of minder diensten.

DOE'22

GLASHELDER

Uw stem telt

Als u zich herkent in onze visie en onze plannen voor Gulpen-Wittem, kunt u bij de komende verkiezingen helpen om die plannen ook echt uit te voeren. Met een stem op DOE'22 helpt u ons daarmee. Op onze beurt zullen wij er alles aan doen om uw stem te laten meetellen waar en wanneer dat er echt toe doet: in de gemeenteraad bij belangrijke besluiten.

Foto: Ontspanning na wandeling Öpke Döpke

www.doe22.nl